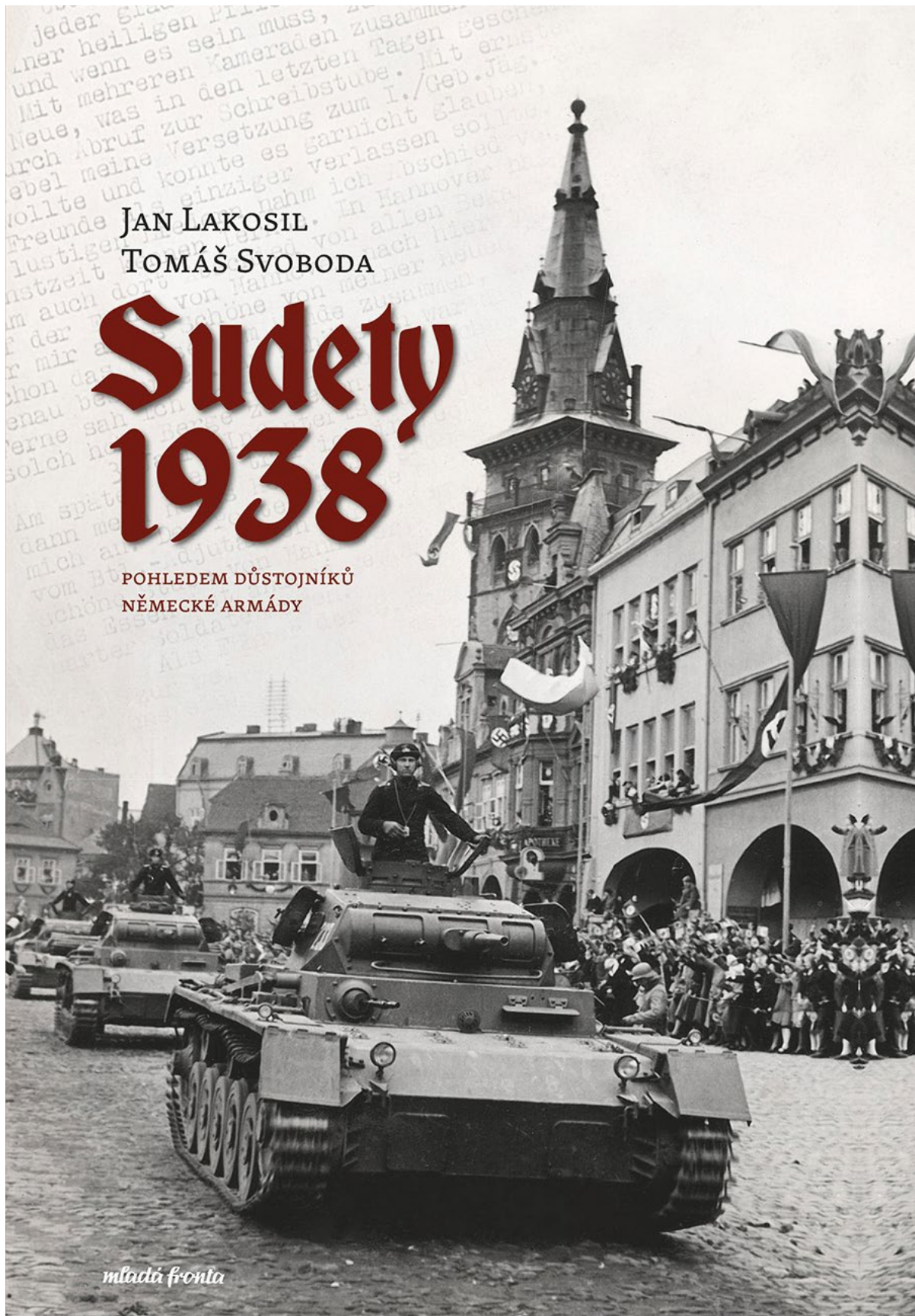

JAN LAKOSIL
TOMÁŠ SVOBODA

Sudety 1938

POHLEDEM DŮSTOJNÍKŮ
NĚMECKÉ ARMÁDY

Sudety 1938

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.albatrosmedia.cz

mladá fronta

Jan Lakosil, Tomáš Svoboda
Sudety 1938 – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

JAN LAKOSIL
TOMÁŠ SVOBODA

Sudety 1938

POHLEDEM DŮSTOJNÍKŮ
NĚMECKÉ ARMÁDY

mladá fronta

Vydáno k **75.** výročí
podepsání Mnichovské dohody

Obsah

Úvod	7
Vojenské obsazení odstoupených území Československa	9
Vzpomínky německých vojáků	19
Sudetenland / Leutnant Mogschar	21
Průběh podzimních cvičení a obsazení sudetoněmeckých oblastí v září a říjnu 1938 / Leutnant Woitscheck.....	59
Voják prožívá pochod do Sudet / Hauptmann Graf Kielmansegg ...	105
Jako záložník na postupu s třiatřicátými / R. D. Irmer.....	127
Radistou u letecké pěchoty IR 16, Oldenburg	171
Byli jsme u toho – pochod do Sudet / Leutnant Fechner	187
Informační válka v režii německé propagandy	211
Pravda o domnělém útisku Němců v pohraničí	223
Přílohy	237
- Durchfahrtspläne von Orten in der Tschechoslowakei	238
- Deutsch-Tschechischer Soldaten-Sprachführer	244
- Letecké snímky	263
Přehled pramenů a použité literatury	271

Úvod

Mnichovská dohoda a zvláště pak očekávaný vojenský konflikt Československa s Němcem v roce 1938 patří i po více než 75 letech ke stále živě diskutovaným tématům bolestivé historie našeho národa. K tomuto tématu vyšlo nespočetné množství nejrůznějších publikací, článků a odborných studií, které však mnichovské téma řeší především z hlediska obecného nebo politického. Otázka vojenské konfrontace se v literatuře soustřeďuje především na porovnávání výzbroje a techniky obou znepřátelených stran, vyhodnocování kvality čs. armády po mobilizaci v září 1938 nebo zveřejňování vzpomínek ozbrojených složek čs. armády na krizové období v roce 1938. V rámci možností je již i zdokumentována obranná sestava čs. armády zaujatá po vyhlášení všeobecné mobilizace v druhé polovině září 1938.

Věrohodných informací o stavu, rozmístění a taktických záměrech německých jednotek ve stejném období máme k dispozici nepoměrně méně. Tento fakt je způsoben nejen obtížnou přístupností německých archiválií pro české badatele, ale také skutečností, že ne všechny potřebné informace se vůbec dochovaly. Ačkoliv připravovaná válečná akce proti Československu a následné mírové obsazení jeho příhraničních území představovaly ve své době pro německou Wehrmacht významnou a nezanedbatelnou akci, postupem doby pak zůstala zcela ve stínu dalších tažení německé armády a v podstatě splýnula s běžným podzimním cvičením. Navíc po mírovém obsazení tzv. sudetoněmeckých oblastí si Německo snažilo uchovat obraz mírového osvoboditele utlačovaných sudetských Němců, a nebylo proto v zájmu německého vedení zveřejňovat skutečné důvody a plány k přepadení ČSR. Pravděpodobně z výše uvedených důvodů se němečtí i světoví historici zabývají podrobněji organizací a dokumentací bojů německé armády až po oficiálním vypuknutí druhé světové války v roce 1939 a události spojené s vojenským vystoupením proti ČSR tak stojí zpravidla zcela mimo jejich zájem.

Od mnichovské tragédie českého národa uplynulo více než tři čtvrtě století, přesto jsou tyto záležitosti stále palčivé a každoročně přinášejí nejrůznější debaty amatérských i profesionálních historiků na oblíbené české téma „co by, kdyby...“. Je zajímavé sledovat názory jednotlivých účastníků, kteří se přou o to či ono a na podporu předkládají více či méně pravdivé argumenty. S ohledem na vlastenectví a nadšení diskutujících převládá zpravidla názor, že by se ČSR německé agresii vojensky ubránila, což může, ale také nemusí být pravda. Správnou odpověď na tuto otázku se už nikdy nedozvíme a nemůže ji přinést ani tato publikace. Ta však nabízí zcela nový a neznámý pohled na zářijové a říjnové události roku 1938 očima důstojníků Wehrmacht, jejichž jednotky byly v září 1938 určeny k válečnému nasazení proti ČSR. Právě němečtí důstojníci byli do určité míry seznámeni se skutečnými válečnými plány, a mohou tak odpovědět na řadu otázek, se kterými si dodnes mnozí historici nebo badatelé lámou hlavu. Celou řadu zajímavých faktů o situaci v září 1938 lze vyčíst i tzv. mezi řádky, proto jsou všechny dobové texty následně komentovány. Velkou výpovědní hodnotu má rovněž původní obrazový

doprovod tvořený především stovkami dosud nepublikovaných dobových fotografií, které pořídili v několika případech i sami němečtí autoři textů.

Překlad původních německých textů se snaží v maximální možné míře zachovat styl původních dokumentů, včetně občasného poněkud neumělého nebo nekonzistentního vyjadřování – nejde o chyby a nedostatky ze strany překladatele, ale o vědomou snahu o všestranné a co nejautentičtější přiblížení situace, prostředí i reakcí aktérů. Proto také nebyly činěny žádné zásahy ani do věcného obsahu textu, a to ani tam, kde by mohl někomu připadat problematický nebo sporný. Je tedy na čtenáři, co si z něj pro sebe vyvodí. Německé texty jsou proto v některých případech opatřeny rovněž poznámkovým aparátem nezbytným pro dobrou orientaci v textu a jeho pochopení. Přeložené německé texty jsou vždy doplněny přehledem variant místopisných názvů. Pro lepší orientaci českého čtenáře jsou v textech použity pochoptitelně české místopisné názvy, pokud se jednalo o místa na území předválečné ČSR. Naopak v případě bývalého německého Slezska, které se nacházelo na území současného Polska, jsou použity původní německé místopisné názvy a současná polská jména obcí a měst jsou uvedena v místopisném seznamu na konci příslušných vzpomínek.

Kvůli zachování autenticity se používá v textu i původní způsob psaní místních a dalších názvů, i když jde o zjevně nesprávné podoby (např. Rolce Roice, různé tvary názvu Československa apod.). S tímto souvisí také používání slova Sudety (německy Sudetenland), které je v textu knihy velmi časté. Tímto slovem označovali Němci v popisované době celé čs. příhraničí s německým obyvatelstvem, ačkoliv geograficky byla jako Sudety původně označována pouze severovýchodní část čs. pohraničí. Užívání názvu Sudety bylo dokonce zakázáno vyhláškou vydanou po znovuoobnovení Československa květnu 1945. Název Sudety pak byl rehabilitován až na začátku 90. let a od té doby je jeho užívání opět rozšířeno na celé území odstoupené Německu v říjnu 1938.

Nebylo primárním cílem autorů komentovat nebo vysvětlovat jednotlivé texty ani předkládat na jejich základě čtenářům své vlastní závěry. Jejich záměrem bylo předložit čtenářům reprezentativní soubor textů a dalších dokumentů, které by jim umožnily utvořit si vlastní názor o době, poměrech a podmínkách, které sami nemohli zažít. Současně je nutno uvést, že tato práce si neklade za cíl ani komplexní zpracování uvedené problematiky, naznačuje ale směr dalšího možného bádání pro další zájemce o problematiku osudového roku 1938.

Poděkování za poskytnutí cenných podkladů, konzultací nebo rad patří Ing. Jaroslavu Benešovi, Ladislavu Čermákovi, Jaroslavu Dubskému, Romanu Kubečkovi, Mgr. A. Janu Nedvědovi, JUDr. Miroslavu Novákovi, PhDr. Karlu Strakovi, Ph.D., a Dušanu Žateckému.

A black and white photograph showing a long column of Czechoslovak soldiers marching along a dirt road. They are wearing helmets and carrying rifles. In the foreground, a railway crossing with a striped pole and a wooden barrier is visible. The background consists of a dense forest.

**Vojenské obsazení
odstoupených území
Československa**

Mírové vojenské obsazení příhraničních oblastí Československa bylo logickou reakcí na přijetí podmínek Mnichovské dohody ze strany čs. vlády a prezidenta. Na základě jednání mezinárodní komise v Berlíně bylo odstoupené území rozděleno do pěti okupačních úseků a stanoveny postupové linie pro jednotlivé dny tak, aby československá armáda a státní správa měly alespoň minimální čas k zajištění vyklizení území. Logickým vyústěním této akce bylo rovněž vyhnání nebo dobrovolný odchod statisíců českých obyvatel, kteří bydleli v pohraničí. Toto téma bylo již v literatuře z nejrůznějších aspektů zpracováno a je v širokém povědomí veřejnosti. S německým pohledem na tyto události se však v literatuře setkáváme jen velmi zřídka, což je zřejmě dáno obtížnější dostupností německých archivních dokumentů pro českého badatele. Německý postoj k tzv. sudetoněmecké otázce a s ním spojená připravovaná válečná operace proti ČSR velmi úzce souvisejí s věčným českým dilematem „bránit, nebo nebránit“, a není proto nezajímavé podívat se na období podzimu 1938 očima německého vojáka.

Pro útok proti Československu připravil německý generální štáb plán útoku označovaný jako Fall Grün. Ten byl v průběhu doby několikrát změněn a k drobným změnám nástupového plánu docházelo až do září 1938. V plánu Fall Grün počítal německý generální štáb s nasazením pěti armád (2., 8., 10., 12. a 14. armáda). Celkově měli Němci připraveno k útoku proti Československu 40 vyšších jednotek na úrovni divize, z toho 28 pěších divizí, 3 lehké divize, 3 pancéřové divize, 4 motorizované divize a 2 horské divize. Pro klesťový úder proti Moravě byla určena 2. armáda pro útok ze severu (velitel Generaloberst von Runstedt) a 14. armáda pro útok z jihu (velitel General der Infanterie List). Vojenskou porážku Československa však měla podle finálního nástupového plánu zajistit rozsáhlá útočná operace 10. armády (velitel General der Artillerie von Reichenau) v plánovaném útočném směru Plzeň – Praha s podporou 12. armády soustředěné proti jihozápadním Čechám (velitel Generaloberst Ritter von Leeb). Pomocné úderů proti severním Čechám pak zajišťovala 8. armáda (velitel Generaloberst von Bock).

Německá armáda připravená na válečnou akci proti ČSR musela po Mnichovské dohodě přepracovat operační plány a změnit předpokládané trasy postupu tak, aby mohla zajistit plné obsazení odstoupených území v daných termínech. Přesuny jednotek zmiňují i němečtí důstojníci, mnohdy se jednalo dokonce o několikasetkilometrové přesuny motorizovaných jednotek. Z tohoto faktu vyplývá, že nelze na základě přítomnosti určité německé jednotky v čs. pohraničí jednoznačně tvrdit, že by v tom konkrétním místě byla nasazena rovněž v případě válečné akce. V některých případech však byly postupové trasy německých pluků jen málo odlišné od plánovaného prostoru nasazení. Problematika německého vojenského obsazení čs. pohraničí je poměrně neprobádané téma i v Německu, neboť ve své době velmi významná akce nakonec zůstala zcela ve stínu pozdějších tažení na západ nebo na východ a pro německé i světové historiky je startovacím mezníkem zpravidla září 1939.

Nejen pro lepší orientaci v časových údajích uváděných německými důstojníky ve zprávách, ale i například pro přesnější dataci dobových snímků z obsazování čs. pohraničí jsou velmi přínosné časové harmonogramy postupu v jednotlivých zónách, které zpracoval Major Hasso von Wedel z propagandistického oddělení Oberkommando der Wehrmacht. Uvedené denní hranice postupu lze srovnat s orientační mapou na přední předsádce této knihy, která byla převzata z časopisu Die Wehrmacht. Dejme nyní prostor dobovým německým rozkazům a hlášením, která sestavil Major von Wedel pro publikaci Jahrbuch des deutschen Heeres 1939.

Počínaje 1. říjnem vstupuje německá armáda na Vůdcem osvobozená německá území v Česku. Německá armáda vstupuje na získaná území s hrdou radostí, že je nositelem německé disciplíny a pořádku a nástrojem nejvyššího velitele, a od teď smí vzít pod silnou ochranu německých zbraní své německé bratry.

Heil Vůdci!

W. Frauchnitz
Generaloberst.

Snímek pořízený odpoledne 1. října 1938 zachytil průjezd německých obrněných průzkumných vozidel přes zázoru ve Strážném na Šumavě.

Vrchní velitel pozemní armády Gen. Oberst von Brauchitsch (druhý zleva) během inspekce u jednotky Wehrmacht (1938).

sobota 1. října 1938

14 hodin: Německé jednotky pod vedením Generalobersta Rittera von Leeba překročily bývalou německo-československou hranici na Šumavě mezi obcemi Helfenberg a Finsterau. Začaly s obsazováním zóny I stanovené Mnichovskou dohodou z 29. 9. 1938.

20 hodin: Německé jednotky vstoupily na území, jehož obsazení se předpokládalo provést v rámci zóny I dnes odpoledne. Čela pochodových skupin se přiblížila k dnešnímu cíli – Vltavě.

22 hodin: Jednotky Generalobersta Rittera von Leeba dosáhly svého denního cíle – údolí Vltavy od Frýdavy po Stolovou horu.

V Berlíně ustanovená mezinárodní komise stanovila, že mezi oddíly německé a čs. armády bude vždy dodržována zóna šířky asi 2 km. Tímto opatřením se zajistilo, že postup německých jednotek proběhl bez incidentů.

neděle 2. října 1938

13 hodin: Německé jednotky pod vedením Generalobersta von Bocka překročily bývalou německo-československou hranici v Horní Lužici u Rumburku a Frýdlantu. Začaly s obsazováním zóny II stanovené Mnichovskou dohodou z 29. 9. 1938.

Jednotky Generalobersta Rittera von Leeba nastoupily v 13:00 k dalšímu postupu přes Vltavu. Jejich pravé křídlo postupuje přes Rožmberk na Horní Dvořiště, levé křídlo začíná s postupem ve směru z Zwieselu na Prášily až v 16 hodin.

Současně s obsazováním sudetoněmeckého území armádou jsou částmi Luftwaffe uváděna do provozu vojenská a civilní letecká zařízení.

20 hodin: Jednotky Generalobersta Rittera von Leeba dosáhly večer 2. října svého denního cíle. Za jásotu obyvatelstva bylo obsazeno město Volary.

pondělí 3. října 1938

8 hodin: Německé jednotky pod vedením Gen. d. Art. von Reichenaua překročily v 8 hodin bývalou německo-československou hranici po obou stranách ašského výběžku mezi městy Selb a Markneunkirchen. Započaly s obsazováním zóny III stanovené Mnichovskou dohodou z 29. 9. 1938.

20 hodin: Německé jednotky Generalobersta von Bocka dosáhly 2. října svého denního cíle, linie: říšská hranice východně od Hinter Herrnsdorf – Jiřetín pod Jedlovou (jihovýchodně od linie Frýdlant – Bílý Potok). Osvobozené obyvatelstvo vesniček v rumburském a frýdlantském výběžku připravilo vstupujícím jednotkám nadšené přivítání.

22 hodin: Jednotky Generalobersta Rittera von Leeba zcela obsadily zónu I. Jednotky Gen. d. Art. von Reichenaua dosáhly denního cíle, a to linie: Rozvadov – Tachov – Planá – Mariánské Lázně – Dolní Žandov – Kynšperk nad Ohří – Sokolov a západně od Labe linie Větrov – Modrá – Podmokly. První část Chebska se tak dočkala toužebného osvobození.

Jednotky Generalobersta von Bocka obsadily zónu II.

Současně byly do Chebu přesunuty části Luftwaffe.

úterý 4. října 1938

8 hodin: Jednotky pod vedením Gen. d. Art. von Reichenaua zahájily postup přes linii dosaženou předchozího dne, aby obsadily další části zóny III.

20 hodin: Jednotky pod vedením Gen. d. Art. von Reichenaua obsadily v průběhu dne zónu III až na linii: Železná – Bor – Lestkov – Teplá – Bečov – Karlovy Vary – Loučná pod Klínovcem.

středa 5. října 1938

8 hodin: Jednotky pod vedením Gen. d. Art. von Reichenaua nastoupily k obsazení zbytku zóny III.

22 hodin: Jednotky pod vedením Gen. d. Art. von Reichenaua ukončily obsazování úseku III. Současně se na sudetoněmecké území přesunuly další části Luftwaffe.

Gen. Oberst Ritter von Leeb,
velitel plánované 12. armády.

Gen. Oberst Fedor von Bock,
velitel plánované 8. armády.

Gen. d. Art. Walther von Reichenau,
velitel plánované 10. armády.

Gen. Oberst Gerd von Runstedt,
velitel plánované 2. armády.

Gen. d. Inf. Wilhelm List,
velitel plánované 14. armády.

čtvrtek 6. října 1938

8 hodin: Německé jednotky pod vedením Generalobersta von Runstedta překročily bývalou německo-československou hranici v Horním Slezsku mezi městy Landeck a Leobschütz a zahájily obsazování zóny IV.

20 hodin: Jednotky Generalobersta von Runstedta dosáhly denního cíle v zóně IV – linie Horní Lipová – Jeseník – Město Albrechtice.

pátek 7. října 1938

8 hodin: Jednotky Generalobersta von Runstedta nastoupily k postupu přes včera dosaženou linii a dnes ukončí obsazování zóny IV.

19 hodin: Jednotky Generalobersta von Runstedta ukončily obsazování zóny IV.

sobota 8. října 1938

8 hodin: Německé jednotky začínají postupovat v obsazování sudetoněmeckého území, které má být dokončeno 10. října.

K tomu nastupují od 12 hodin:

- a) jednotky pod vedením Gen. d. Inf. Lista z župy Niederdonau přes bývalou německo-československou hranici jak mezi Břeclaví a Laa an der Thaya, tak i mezi Drosendorfem a Novou Bystřicí;
- b) jednotky pod vedením Generalobersta Rittera von Leeba jednak ze zóny I, ale i přes bývalou německo-československou hranici mezi Gmündem a Horním Dvořištěm a mezi městy Furth a Eisenstein;
- c) jednotky pod vedením Generalobersta von Bocka z východní části zóny II mezi Machnínem a Údolím Naděje, dále přes bývalou německo-československou hranici jak mezi Údolím Naděje a Žaclěvem, tak mezi Frýdlantem a Münschelburgem;
- d) jednotky pod vedením Generalobersta von Runstedta ze zóny IV mezi Šumperkem a Brumovicemi, dále přes bývalou německo-československou hranici mezi Brumovicemi a západně od Bohumína.

19 hodin: Německé jednotky dosáhly předpokládaných denních cílů stanovených pro den 8. října.

neděle 9. října

Ráno: Německé jednotky pokračují v postupu:

- a) jednotky Gen. d. Inf. Lista přes bývalou německo-československou hranici mezi Laa an der Thaya a Drosendorfem;
- b) jednotky Gen. d. Art. von Reichenaua ve 12 hodin z již obsazené zóny II;
- c) jednotky Generalobersta von Bocka ve 12 hodin z již obsazené rumuburského

výběžku směrem na Českou Lípou a přes linii Vrchlabí – Trutnov – Berthelsdorf – Frýdlant;

- d) jednotky Generalobersta von Runstedta přes linii dosaženou 8. října: Králíky – Šumperk – Ryžoviště – jižně Opava – Hlučín.

19 hodin: Naše jednotky dosáhly svých denních cílů ve všech úsecích.

pondělí 10. října

8 hodin: Německé jednotky začínají s postupem do posledních úseků obsazovaného sudetoněmeckého území.

19 hodin: Armáda obsadila všechna předpokládaná území k dnešnímu datu a plánovitě ukončila obsazování sudetoněmeckého území. Luftwaffe převzala v obsazených oblastech základny československého letectva a přemístila tam letecké jednotky a protiletadlové dělostřelectvo. Všechny jednotky přijaly opatření, aby pomohly obyvatelstvu v oblastech postižených nouzí.

V následujících dnech po vojenském obsazení vykonával veškerou státní správu v Sudetech vrchní velitel pozemních sil Generaloberst von Brauchitsch, a to prostřednictvím náčelníků civilní správy při velitelství armádních skupin. Dne 20. října skončila v Sudetech vojenská správa a výkon veškeré státní správy předal Generaloberst von Brauchitsch do rukou říšského komisaře pro sudetoněmecké oblasti (Reichskommissar für die sudetendeutschen Gebiete) Konrada Henleina na základě rozkazu Adolfa Hitlera ze čtvrtka 20. října 1938 určeného Generaloberstovi von Brauchitschovi:

Obsazení sudetoněmeckého území s nasazením všech částí armády, Luftwaffe, policie, jednotek SS-Verfügungstruppe, SS a SA je ukončeno. Pod ochranu Wehrmacht bylo vzato 3,5 milionu německých soukmenovců, kteří se s konečnou platností vrátili do Říše. Jejich opatrování přebírá 21. října 1938 civilní správa. Současně Vás uvolňuji z pověření plnění výkonné moci s uznáním za plnou spolupráci na všech stupních.

Se sudetskými Němci děkuje i celý německý národ všem, kteří se na osvobození Sudet podíleli.

20. 10. 38 56

T a g e s b e r e h l !

Die Aufgabe, die der Oberste Befehlshaber der Wehrmacht dem Heere gestellt hatte, ist mit dem heutigen Tage abgeschlossen.

Ich danke dem Heere für die in den letzten Monaten bewiesene Einsatzbereitschaft, Pflichterfüllung, Haltung und Manneszucht.

Unsere Arbeit gilt weiter dem Führer und dem Vaterlande.

Der Oberbefehlshaber des Heeres.

von Brauchitsch
Generaloberst.

Denní rozkaz vrchního velitele pozemní armády Gen. Obersta von Brauchitsche ze dne 20. října 1938 určený podřízeným jednotkám informuje o ukončení vojenského nasazení v Sudetech.

Adolf Hitler

A. v. H. Mob. Wg. 38. Reg.

dem in der Mob. Wg. 38. Reg. als gl. Stellvert. im Mob. Wg. 38. Reg.

Abschrift.

54

Der Reichskommissar
für die sudetendeutschen Gebiete.

Reichenberg, am 20. Oktober 1938.

An

den Oberbefehlshaber des Heeres
Herrn Generaloberst von Brauchitsch

B e r l i n .

Sehr geehrter Herr Generaloberst !

Der Führer hat die fremde Bedrückung von uns genommen.
Unter Ihrem Oberbefehle haben die deutschen Truppen gemäß dem
Auftrage des Führers und Reichskanzlers die Befreiung des Sude-
tendeutschums und seiner Heimat durchgeführt.

Ihre Truppen und Verwaltungsbehörden haben in vorbildlicher
Weise und verständnisvoller Zusammenarbeit das Sudetendeutschtum
betreut und in das größere Deutschland geleitet.

Mit Ablauf des 20. Oktober 1938 übergeben Sie mir die von
Ihnen vorläufig ausgeübte Verwaltung der sudetendeutschen Gebie-
te.

Jch habe nunmehr gemäß dem Auftrage des Führers und Reichs-
kanzlers den Sudetengau zu einem starken und vollwertigen Glied
des Reiches zu gestalten. Jch bin gewiß, daß mich hierbei das
ganze Sudetendeutschtum in alter Treue und Einsatzbereitschaft
unterstützen wird.

Ihnen, sehr verehrter Herr Generaloberst, Ihren Truppen
und Verwaltungsbehörden danke ich nochmals herzlich für die hohe
Einsatzbereitschaft und die große Fürsorge bei der Befreiung un-
seres Gebietes. Meinem Dank schließt sich das ganze Sudeten-
deutschum an. Es hat diesen Dank nicht zuletzt durch die jubeln-
de und freudige Aufnahme der Soldaten des Führers bewiesen.

Gleich Ihnen bin ich der festen Überzeugung, daß unsere
Zusammenarbeit sich auch in Hinkunft stets bewähren wird.

Heil dem Führer !

gez. Konrad Henlein .

Berlin, den 22. Oktober 1938.

Der Oberbefehlshaber des Heeres

Adjutantur

Nr. 1420 / 38 Ob d H

Geferigt:

Gelesen:

Děkovný dopis Konrada Henleina z 20. října 1938 určený pro Gen. Obersta von Brauchitsche.

Vzpomínky

německých vojáků

Suché hlášení OKW použité v několika dobových článcích zdaleka nevystihuje atmosféru, ve které probíhalo obsazování příhraničních oblastí Československa. Tu velmi dobře zachycují vzpomínky a zprávy německých důstojníků, které byly sepsány bezprostředně po skončení vojenského nasazení v Sudetech. Pro autentické přiblížení dobové atmosféry bylo vybráno šest dobových německých textů, které však pocházejí z různých zdrojů a vznikly z odlišných důvodů.

Asi nejzajímavější pohled německého důstojníka na obsazení československého pohraničí nabízí Leutnant Mogschar, jehož osobní neveřejná zpráva velmi zajímavě popisuje zákulisí německých příprav na útok v prostoru Krkonoš a uvádí mnohé zajímavé informace také z mírového obsazení severovýchodních Čech. Pikantnost celému textu dodává především averze pisatele vůči Československu a Čechům vůbec. V dalším textu pak s ženijním praporem 57 absolvujeme přesun z domovských posádek na podzimní vojenská cvičení v Krušných horách u hranic ČSR a následné tajné urychlené přesuny do Bavorska pro plánovaný útok proti Plzni. Poměrně rozsáhlý text vytvořený Leutnantem Woitscheckem tak velmi dobře ilustruje i pohyb jeho jednotky během mírového obsazení Tachovska. Jeden z důstojníků štábu 1. tankové divize – Hauptmann Kielmansegg – nás zavede do Karlových Var, a dokonce pozve i na oběd s Hitlerem, tedy alespoň formou svých vzpomínek zveřejněných v německém vojenském časopise. S motorizovanými pluky z německého Dessau pak obsadíme oblast Chebska a Žatecka a zastavíme postup něco málo přes 60 km před Prahou – rozsáhlý text, který byl vydán i knižně, dokumentuje mírový postup jednotek 13. divize odstoupeným územím. Ve vzpomínkách neznámého vojáka proděláme utajený výcvik na plánovanou leteckou výsadkovou operaci a přistaneme s legendárním německým letadlem Junkers 52 na přistávací ploše u Bruntálu. Poslední německý text nás zavede opět mezi tankisty, tentokrát k tankovému pluku 6. V jedné z drážďanských restaurací se setkáme s uprchlým Konradem Henleinem, přesuneme se do Slezska a obsadíme oblast Hlučínska. Jak se budeme moci přesvědčit, ne všude vítaly v říjnu 1938 německé vojáky davy nadšených obyvatel a ne všude probíhalo vše úplně hladce.

Všechny přeložené texty jsou doplněny přehledem místopisných názvů s uvedenými německo-českými místopisnými názvy pro lepší orientaci v původních mapách. Každý text je také doplněn komentářem, ve kterém je osvětlen nejen původ německých textů, ale i vojenské či jiné souvislosti, popř. další skutečnosti.

Pro lepší pochopení německého pohledu na tzv. sudetskou krizi v roce 1938 bylo nutno doplnit rovněž kapitolu týkající se německé protičeskoslovenské propagandy, kterou vhodně doplňují poznatky tehdejšího poslance JUDr. Aloise Neumana týkající se v textech mnohokrát zmíněného útlaku německého obyvatelstva v Československu. Do příloh jsou zařazeny ukázky dvou německých pomůcek připravených speciálně pro válku s Československem a letecké snímky zachycující některé objekty těžkého opevnění a města na severní Moravě.

Sudetenland

zpracoval Leutnant Mogschar, pěší pluk 8

Část vozového parku pěšího pluku 8 ve Frankfurtu nad Odrou připravená k odjezdu na podzimní cvičení – nasazení do Sudet (1938).

Rád bych své povídání rozdělil do tří částí, a to:

- 1) Mobilizace a osudový zlom
- 2) Obsazení (Einmarsch)
- 3) Zpětné ohlédnutí a úvaha

Když jsem chtěl 15. srpna vyrazit na svou dovolenkovou cestu do Jugoslávie, stál jsem už tehdy před otázkou, zda pojedu, nebo nepojedu přes Česko. Politická situace už byla tehdy taková, že tato otázka byla oprávněná. Již delší dobu jsem měl od okresního vojenského velitelství k této zahraniční cestě písemné povolení, byl jsem ale 24 hodin před cestou varován, abych přes Česko nejezdil. Aby toho nebylo málo, objevil se u mne doma 12 hodin před odjezdem můj kamarád z pluku Standartenführer von Trotha a zkoušel mě důrazně od cesty odradit. Doslova řekl: „Dávej pozor, ty budeš v Česku první, koho zavřou.“ Přijel právě od mého pluku z Frankfurtu a donesl mi důvěrnou zprávu, že se počítá s mým povoláním k 1. září. Byl jsem najednou trochu nerozhodný, ale udělal jsem to nejrozumnější, co se může v těchto případech udělat. Šel jsem spát.

Ráno svítalo slunce. Krátce po rozhodnutí jsem opět naplnil vyprázdňené kufry a s mým Rolce Roice mladšího provedení (rozuměj DKW) jsem vyrazil. Říkal jsem si: „Vypadá to velmi riskantně, ale v příštích třech dnech žádná válka nebude a za tři dny jsem u politických přátel buď v Itálii, nebo v Jugoslávii.“ Musím říci, že jsem svého rozhodnutí nelitoval.

Česká opevnění jsem znal už z více dřívějších cest, ale přesto jsem byl trochu překvapen novými objekty a tempem, s jakým se tato zařízení budovala! Měl jsem příležitost vidět česká opevnění z bezprostřední blízkosti, především známou Schöberlinie. Při pokusu o vyfotografování jednoho velmi zajímavého bunkru jsem musel urychleně zmizet, když jsem zpozoroval dva české vojáky, kteří ke mně běželi po sva-
hu dolů i s nasazenými bajonety. Raději jsem se rozhodl dát plný plyn a zmizet.

Moji nejbližší přátelé mi potvrdili můj názor, který jsem zastával už alespoň rok, že je válka v blízké době nevyhnutelná. Často se mi kvůli tomuto názoru vysmívali, ale já osobně jsem měl již příliš mnoho náznaků, které byly převzaty především od vás, moji kamarádi. Mimo jiné proběhlo u pluku poplachové cvičení s telegrafickým povoláním. Můj názor se částečně potvrdil i na jedné tajné důstojnické poradě. Můj pluk neměl jít na obvyklá roční cvičení, ale obdržel zvláštní úkol. Od rána do večera byli velitelé a mužstvo školeni na boj proti bunkrům. Za tímto účelem byly ve výcvikovém prostoru vybudovány věrné napodobeniny bunkrů.

Když jsem potom na vlastní oči viděl, jak jsou hranice v Česku, Itálii a také Jugoslávii opevňovány, padly poslední pochybnosti. Například v Jugoslávii jsem viděl v divokých krasových horách tisíce vojáků budovat nová opevnění.

K 15. 9. 1938 jsem obdržel také já povolávací rozkaz na neurčitou dobu a musel jsem velmi rychle otočit své DKW zase na sever. Vrátil jsem se 15. 9. ke svému aktivnímu pluku do funkce velitele mně již dobře známé 1. čety 3. roty. V následujících třech dnech bylo velmi mnoho práce. Byly zkoušeny plynové masky, nakládána ostrá munice, vydávány železné dávky potravin atd. atd. Vedle toho cvičení, abych se sžil s jednotkou a především aby si zvykli čerstvě zrekvírovaní koně.

V noci z pondělí na úterý 19. 9. jsme nakládali. Noční jízda vedla přes Sagan do Reisichtu¹ v Krkonoších. Do Saganu jsme přijeli právě v době, když se vagonovali naši kamarádi tankisté i se svými tanky. Ještě je nutno uvést, že nám důstojníkům byl znám prostor nasazení. Také jednotce již 19. 9. nezůstávala žádná pochybnost, že se nejedná o žádné cvičení, ale že jde již o vážnou věc.

V Reisichtu jsme vykládali a pochodovali do přibližně 15km vzdálené obce Konradsdorf. Jednotka dostala ubytování v soukromí a 21. 9. byl krásný den klidu.

¹ V rukopise Lt. Mogschara uveden Reissig, zřejmě se však jedná o chybné zapamatování přesného názvu cílové stanice.

Příslušníci 3. roty během odpočinku při denním pochodu u Pomezních Bud (září 1938).

Příslušníci 1. čety 3. roty i se svým velitelem během odpočinku v Niederschreibendorfu (září 1938).

Momentka z provádění kontroly koní u 3. roty pěšího pluku 8 (září 1938).

*Poslední nástup 3. roty v Rudelstadtu před provedením skryté mobilizace.
Lt. Mogschar na snímku zcela vpravo (28. září 1938).*

Následující den 22. 9. se konalo větší cvičení zakončené válečným pochodem do Löwenbergu. V sobotu 24. 9. bylo zahájeno cvičení s navazujícím pochodem a ubytováním ve Warmbrunnu. Tato akce byla nácvikem toho, co bychom měli činit v případě války. Terén a výstroj oddílů byly tedy pro tento případ co nejvíce uzpůsobeny. V neděli 25. 9. se konala ve Warmbrunnu slavnostní a povznášející polní bohoslužba. My starší frontoví vojáci známe význam této polní bohoslužby a každý z vás, kdo byl frontovým vojákem, mi potvrdí, že tato bohoslužba je předehtou pro vážnější události.

Ve dnech odpočinku a o večerech jsme seděli přesně jako vy u reproduktorů, poslouchali zprávy a zvažovali možnosti mírového řešení.

26. 9. jsme pochodovali s ostře nabitými puškami pod Pomezními Boudami do Niederschreibendorfu. Niederschreibendorf bylo výchozí místo pro náš poslední pochod k hranici. Tyto přesuny celých jednotek, které se mnohým z vás možná mohly zdát nepochopitelné, a také se našim vojákům nepochopitelné zdály, měly samozřejmě zvláštní význam. Teprve poprvé jsme pochodovali za bílého dne a dali tak nepřátelské špiónáži možnost sledovat tyto přesuny jednotek. Záměrně jsme dva dny viditelně a zdánlivě bezmyšlenkovitě měnili ubytovací prostory, protože jsme předpokládali, že nepřítel bude zmaten místem našeho skutečného nasazení. Navíc se tak zamezilo tomu, aby jednotka poflakováním v ubytování zakrněla. V Niederschreibendorfu jsme slyšeli Vůdcovu řeč, ve které již docela jednoznačně řekl, že pokud to bude nutné, prosadíme naše právo i silou.

Asi nejvíce nabitým dnem bylo pro nás 28. 9. v Rudelstadtu. My důstojníci jsme byli velitelem pluku svoláni na poradu. Zde nám bylo v přísné tajnosti sděleno, že dnešním dnem je u pluku uskutečněna mobilizace. Kostky byly vrženy a museli jsme se připravit do všech důsledků. Byly otevírány všechny tajné dopisy, které byly připraveny již měsíce dopředu a směly být otevřeny pouze v první mobilizační den. Byly vydávány identifikační známky, balíčky první pomoci atd. Jednotka obdržela rozkaz bez varování sestřelit každé letadlo, které nebude označeno trámovým křížem. Není nutno připomínat, že jednotka se co nejsilněji jistila i během spánku a zároveň byla jistěna dalšími jednotkami naší armády, především Luftwaffe.

29. 9. byl vyhlášen noční poplach a odpochovali jsme směrem na frontu. Mapy generálního štábu jsme důkladně studovali a s prostorem našeho nasazení jsme byli, alespoň podle map, velmi dobře seznámeni. Náladě v jednotce a náladě nás starých frontových vojáků věnuji samostatnou kapitolu. Můžete být ujištěni, moji kamarádi, že právě starší frontoví vojáci nevyrazili s žádnou tzv. hurá-náladou. Zažili jsme za války příliš a věděli jsme, co nás čeká jako útočnou rotu první linie. Oddíl byl v nejlepší náladě, ale to nelze srovnávat s rokem 1914. Dnešní voják byl poučený a vážný, měl ale větší smysl pro povinnost a zodpovědnost. Pro mne jako záložníka

3. rota na pochodu k hranici a mírovému obsazení Sudet (8. října 1938).

to byl zvláštní pocit hrdosti, když jsem mohl být velitelem čety v tak spokojené a vysoce aktivní jednotce.

Během našeho pochodu na frontu jsme udělali krátce za Landeshutem malou přestávku. Najednou přišel rozkaz:

Velitelé rot dopředu.

Po krátké době se vrátil můj velitel roty. Vidím na něm vesele rozzářený obličej, takže se muselo stát něco zvláštního. Krátký rozkaz:

Všechno obrátit.

Dává nám vědět, že se v Mnichově bude ještě jednou konat konference. Rozkaz:

Jednotka se vrací okamžitě do výchozího místa v Niederschreibendorfu.

Tato zpráva v nás vyvolala nepopsatelný jásot. Za zpěvu a v nejlepší náladě se pochodovalo zpátky a nikdo nebyl šťastnější než my, zodpovědnosti znalí frontoví vojáci, kteří jsme věděli, že se stal nyní zázrak: osudový obrat!

Velitel 3. roty (na koni) a velitel 2. čety této roty (Lt. Detering) překročili hranici a procházejí objektem zvláštního zařízení (závora Ippen) u Bobru (poledne 8. října 1938).

Velitel 3. divize Gen. Lt. Walter Petzel zachycený objektivem fotoaparátu Lt. Mogschara na náměstí v Trutnově (8. října 1938).

Trutnovské náměstí s patřičnou výzdobou se stalo místem vojenské přehlídky pěšího pluku 8 (8. října 1938).

